

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียน จำนวน ๒๒๕ คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๕ ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เครื่องที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าทดสอบที (t-Test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ $P = 0.05$ ซึ่งเป็นการทดสอบความแตกต่างระหว่าง ๒ กลุ่ม คือ เพศหญิงกับเพศชาย และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ส่วนสถานภาพครอบครัว วิเคราะห์โดยใช้ (One way Anova) ถ้าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จะเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของ Scheffe

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักเรียน จำแนกตาม เพศ สถานภาพครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา พบว่า

๑. เพศ พบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่ได้แก่ เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ ๕๔.๒ และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘

๒. สถานภาพครอบครัว พบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่บิดา-มารดาอยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ ๗๑.๑ รองลงมาได้แก่ บิดา-มารดาหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๘ และบิดา-มารดาเสียชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๒.๑ และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๔.๔

๓. การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา พบว่า นักเรียน ส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๘ และนักเรียนที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา คิดเป็นร้อยละ ๒.๒ ตามลำดับ

๕.๑.๒ วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเท่ากับ รองลงมา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เท่ากับ ด้านการวัดผลและประเมินผลเท่ากับ ด้านการ จัดการ เรียนการสอนเท่ากับ และด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชา

พระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ และจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผู้สอนมีการเตรียมการสอนมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและผู้เรียนตามหลักสูตร รองลงมาคือ ผู้สอนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุขตามหลักสูตร ผู้สอนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิตตามหลักสูตรและผู้สอนมีการกำหนดสาระการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรมีความพึงพอใจเท่ากัน ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ผู้สอนมีการกำหนดสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอตามหลักสูตร

๒. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชา

พระพุทธศาสนา ด้านการจัดการเรียนการสอน และจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ผู้สอนมีการกำหนดให้นักเรียนได้รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี รองลงมาคือ ผู้สอนมีการกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน ผู้สอนมีการกำหนดเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน ผู้สอนมีการกำหนดให้นักเรียนได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ ข้อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ผู้สอนมีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๓. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ชื่อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดมี ๒ ชื่อ คือ ผู้สอนจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงามและผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นในห้องเรียนได้ รองลงมา คือ ผู้สอนใช้กระบวนการสอนโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมที่หลากหลาย ผู้สอนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ชื่อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ผู้สอนจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลองเหตุการณ์ให้นักเรียนแก้ปัญหาตามสถานการณ์

๔. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยภาพรวม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ชื่อที่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้สอนนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา รองลงมา คือ ผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายในการเรียนการสอน ผู้สอนใช้สิ่งแวดลอมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง ชื่อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ผู้สอนนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อมห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา และผู้สอนใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ

๕. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการวัดและประเมินผล และจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการวัดและประเมินผลโดยภาพรวม มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกชื่อมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ชื่อที่นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ การประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับแผนการเรียน รองลงมา คือ ผู้สอนมีการประเมินผลผู้เรียนโดยการสอบวิชาพระพุทธศาสนา ผู้สอนมีการประเมินผลผู้เรียนโดยการสอบวิชาพระพุทธศาสนาและผู้สอนเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน ชื่อที่นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ผู้สอนได้แจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบทุกครั้ง

๕.๑.๓ วิเคราะห์การเปรียบเทียบศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา จำแนกข้อมูลทั่วไปของนักเรียน ได้แก่ เพศ สถานภาพครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ดังนี้

๑. การทดสอบสมมติฐานที่ว่า นักเรียนมีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนมีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนมีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๒. การทดสอบสมมติฐานที่ว่า นักเรียนมีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนมีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนมีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๓. การทดสอบสมมติฐานที่ว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

๕.๑.๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียนเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาทั้ง ๕ ด้าน สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ผู้สอนน่าจะมีการสอนที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน เช่น เรื่องกรรม นรก สวรรค์ ควรสอนให้นักเรียนเข้าใจง่าย

๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน และสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควบคู่ไปกับการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้สอนควรใช้สื่อการสอนให้เยอะและหลากหลายมากยิ่งขึ้น และใช้สื่อการสอนให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย

๕. ด้านการวัดและประเมินผล ผู้สอนควรประเมินทุกครั้งหลังการสอน การประเมินผลควรใช้แบบ การท่องจำ หรือการปฏิบัติบ้าง และแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบทุกครั้ง

๕.๒ อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อครูพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้, ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้, ด้านการวัดผลและประเมินผล, ด้านการจัดการเรียนการสอน, ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งจะเห็นได้ว่า พระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา มีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งด้านเนื้อหาหลักสูตรสาระการเรียนรู้, ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้, ด้านการวัดผลและประเมินผล, ด้านการเรียนการสอน ส่วนด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน จะเห็นได้ว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุดซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์มีความรู้เรื่องการใช้สื่อไม่เพียงพอ หรือโรงเรียนไม่มีสื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระทองดี ปัญญาวิโร (กันทวงศ์) ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจการสอนของครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนา ตามทัศนคติของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวัดเทพศิลา เขตบางกะปิ สังกัดกรุงเทพมหานคร”

พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยด้านต่างๆ ในระดับมาก เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านคุณลักษณะของครูพระช่วยสอนเป็นลำดับที่ดี รองลงมาคือ ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพการเรียนการสอน ด้านวิธีการสอน และด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นลำดับสุดท้าย เมื่อพิจารณาความพึงพอใจการสอนของครูพระช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามทรรศนะของนักเรียนที่เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ จำแนกเป็นรายด้านมีดังนี้ คือ ๑) ด้านคุณลักษณะของครูพระช่วยสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากทุกข้อ คือ การมีความรู้ดีในวิชาพระพุทธศาสนา การมีความสามารถในการสอนให้นักเรียนเข้าใจวิชาพระพุทธศาสนา ความมีเมตตากรุณาต่อนักเรียน การเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านกิริยามารยาท และความประพฤติ การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน และการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ๒) ด้านเนื้อหาวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากทุกข้อ คือ ลักษณะของเนื้อหาวิชาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน การเชื่อมโยงเนื้อหาวิชากับชีวิตประจำวัน ลักษณะของเนื้อหาวิชาง่ายต่อการทำความเข้าใจของนักเรียน การจัดลำดับเนื้อหาวิชาของหลักสูตร และการจัดแบ่งเนื้อหาวิชาในแต่ละคาบ ๓) ด้านวิธีการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ การใช้วิธีสอนแบบแก้ปัญหาโดยครูกำหนดปัญหาให้นักเรียน ช่วยกันหาคำตอบ การใช้วิธีสอนแบบอภิปรายแสดงความคิดเห็น การใช้วิธีสอนแบบอธิบายและยกนิทานประกอบ การใช้วิธีสอนแบบกรณีศึกษาโดยครูยกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้นักเรียนได้ศึกษา การใช้วิธีสอนแบบสาธิตและฝึกปฏิบัติ การใช้วิธีสอนแบบบทบาทสมมติโดยครูให้นักเรียนแสดงบทบาทต่างๆ ตามที่ ครูกำหนดให้ และการใช้วิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองโดยครูจัดเหตุการณ์ที่คล้ายกับสถานการณ์จริง แล้วให้นักเรียนมีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้น ๔) ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ คือ การใช้สื่อประเภทภาพนิ่ง เช่น ภาพถ่าย ภาพวาดภาพการ์ตูน หรือสไลด์ เป็นต้น การใช้สื่อประเภทหนังสือ หรือเอกสารสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับธรรมะ การใช้สื่อประเภทข่าวหรือบทความเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การใช้สื่อประเภทเทปโทรทัศน์เกี่ยวกับธรรมะและการใช้สื่อประเภท เทปธรรมะ ๕) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ การจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมเน้นให้นักเรียนปฏิบัติได้จริงการจัดกิจกรรมอบรมเข้าค่ายธรรมะในบางโอกาส การจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้ไปศึกษาภายนอกโรงเรียน เช่น ในวัด หรือ โบสถ์ วิหาร เป็นต้น การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้นั่งสมาธิ หรือ ไหว้พระสวดมนต์ และการจัด

กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ๖) ด้านการจัดสภาพการเรียนการสอน นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๐ เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเกือบทุกข้อ คือ จำนวนนักเรียนต่อห้องเหมาะสมแก่การเรียนวิชาพระพุทธศาสนา การจัดห้องเรียนพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ การจัดสภาพห้องในการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา การตกแต่งมุมหนังสือประเภทธรรมะให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างเพียงพอ การเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยาย บางโอกาส สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธรรมาภรณ์ สุเมธ (ปัญญาพัฒนะนันท์) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร” พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากสำหรับผลการพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงรองลงมา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้และด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้มีค่าเท่ากัน และด้านการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้ ๑) ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ หลักสูตรแต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดและแก้ปัญหาชีวิตและหลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อมของนักเรียน รองลงมาคือ หลักสูตรมีสาระสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอ ข้อที่นักเรียนมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมากเป็นเหตุให้นักเรียนเรียนไม่ทัน ๒) ด้านการเรียนการสอน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ นักเรียนได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วยการอ่านหนังสือล่วงหน้าสม่ำเสมอ นักเรียนได้รับผิชอบหน้าที่ของตนเองในการเรียนเป็นอย่างดี และครูเน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน รองลงมาคือนักเรียนได้วางแผนการเรียนตามตารางที่กำหนดให้เป็นอย่างดี ข้อที่นักเรียนมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือ ครูกำหนดเนื้อหาสาระในการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะสมกับเวลาเรียน ๓) ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ครูจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการจำลอง

เหตุการณ์ให้นักเรียนแก้ปัญหาตามสถาน การณ์ ร่องลงมาคือ ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้นักเรียนให้เข้าใจเนื้อ หาสาระที่เรียน ครูจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกค่านิยมที่ดีงาม ข้อที่นักเรียนมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูเปิดโอกาสให้นัก เรียนซักถามปัญหาและแสดงความคิดในห้องเรียนได้ ๔) ด้านการใช้สื่อการเรียน พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ผู้เรียนนำความรู้จากสื่อการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ร่องลงมาคือ ครูใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่เรียนรู้และครูนำสื่อที่อยู่ใน สภาพแวดล้อมห้อง ถิ่นหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชา ข้อที่นักเรียนมี ความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ ๕) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียน การสอนวิชาพระพุทธศาสนา ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นในระดับมาก ข้อที่นักเรียนมีความ คิดเห็นอยู่ในระดับมาก ๓ ข้อแรก คือ ครูเน้นการประเมินตามสภาพจริงที่สอน ร่องลงมาคือ ครูมี การประเมินผลผู้เรียนโดยสอบวิชาพระ พุทธศาสนา ครูแบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานเพื่อประเมินการ ทำงานเป็นทีม ข้อที่นักเรียนมีความเห็นมีค่าต่ำสุดคือครูใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวจินตนา จรรย์นนท์ ได้ ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชา พระพุทธศาสนา ในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียน การสอนวิชาพระพุทธศาสนาโดยพระสงฆ์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ในรายละเอียดพบว่า มี ความพึงพอใจมากที่สุด เรื่องนักเรียนคิดว่าการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสงฆ์ควรจัดทำ อย่างทั่วถึงทุกโรงเรียน ,นักเรียนคิดว่าการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสงฆ์ทำให้ได้รู้อย่าง ถูกต้อง และความพึงพอใจในระดับมากในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสงฆ์เป็น โอกาสดี ของนักเรียน การเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับพระสงฆ์ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสใกล้ชิดกับ พระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น นักเรียนสนใจเรียนวิชาพระพุทธศาสนามากขึ้น เมื่อเรียนกับพระสงฆ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปิยะ ปิยธมฺโม (เมธมฺเสน) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่” พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมือง

แพร่ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกระบวนการสอน ด้านวิธีการสอน และด้าน ประเมินผลการสอน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มี ต่อครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่พอสรุปได้ว่าใน กระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ทั้ง ๔ ด้านของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่อยู่ในระดับมากเท่ากันทั้งหมด ๔ ด้าน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **ศรีแพร่ ออมสิน** ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะ ของนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านหลุมหลัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต ๕ พบว่า ๑) ความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน ๒) นักเรียนหญิงมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการสูงกว่านักเรียนชาย ๓ ด้าน คือ ด้าน หลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรม ส่วนนักเรียนชายมีความพึงพอใจ สูงกว่านักเรียนหญิง ๑ ด้าน คือ ด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี สื่อ และห้องสมุด ๓) นักเรียนมีผลการ เรียนต่ำกว่า ๒.๐๐ มีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียน ๒.๐๐ ขึ้นไป ๒ ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี สื่อ และ ห้องสมุด ส่วนนักเรียนที่มีระดับผลการเรียน ๒.๐๐ ขึ้นไป มีความพึงพอใจต่อการบริหารงาน วิชาการสูงกว่านักเรียนที่มีระดับผลการเรียนต่ำกว่า ๒.๐๐ ๒ ด้าน คือ ด้านหลักสูตร และด้านการ จัดกิจกรรม

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ด้านหลักสูตรสาระการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีการกำหนดสาระสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ให้นักเรียนรู้จักการดำเนินชีวิตอย่างเพียงพอตามหลักสูตร
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรมีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อ ต่อการเรียนรู้
๓. ด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมแสดงการสาธิตโดยการ จำลองเหตุการณ์ให้นักเรียนแก้ปัญหาตามสถานการณ์
๔. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้สอนควรนำสื่อที่อยู่ในสภาพแวดล้อม ห้องเรียนหรือห้องเรียนมาใช้สอนได้อย่างเหมาะสมกับรายวิชาและผู้สอนใช้สื่อสิ่งพิมพ์หลากหลาย ในการเรียนรู้เช่น นิตยสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียน ฯลฯ
๕. ด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้สอนควรแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบ ทุกครั้ง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยต่อไป

๑. ควรศึกษากลุ่มประชากรอื่นนอกเหนือจากนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เช่น นักเรียนระดับมัธยมศึกษา หรือ ผู้บริหารและครู
๒. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีต่อพระสงฆ์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
๓. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน